

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING ST-SPUR-inspektion

Inspektionsdatum: **20170510-11**

Ögonkliniken
Klinik

Linköping
Ort

Eva Karlsson och Kristina Tornqvist
Inspektörer

Gradering

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer.
- D Flera allvarliga brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

STRUKTUR

A Verksamheten

Ögonkliniken, Universitetssjukhuset i Linköping, har ett primärt upptagningsområde på ca 275 000 invånare. Ögonklinikens uppdrag är att bedriva både länssjukvård för invånarna i Region Östergötland samt högspecialiserad ögonsjukvård till kringliggande län som ingår i Sydöstra sjukvårdsregionen vilket omfattar 1000 000 invånare. Sedan mars 2017 ingår Ögonkliniken vid Universitetssjukhuset i Linköping tillsammans med ögonmottagningen i Norrköping i Verksamhetsområde Ögonsjukvård Östergötland som en gemensam klinik. Verksamhetsområde Ögonsjukvård i Östergötland är en del i verksamhetsområdet "Sinnescentrum". SPUR-bedömningen har haft som utgångspunkt att bedöma enheten i Linköping som en avgränsad, självständig enhet, eftersom praktiska ramar för den nya organisationen vid tiden för inspektionen ännu inte fastställts.

Ögonkliniken i Linköping bedriver en bred och heltäckande öppenvårdsverksamhet. Kliniken bedriver bred ögonkirurgi av både grundläggande och högspecialiserat slag. Klinikegen vårdavdelning finns omfattande 9 vårdplatser. Kliniken har forskningsenhet knuten till Linköpings universitet. Syncentral finns i en närliggande stadsdel. Klinikens verksamhet är tillräckligt bred för att täcka målbeskrivningen för ST, men vissa auskultationsperioder vid externa kliniker förekommer inom områden såsom ögononkologi, neurooftalmologi och okuloplastik. Ögonkliniken i Linköping tar regelbundet emot randande ST-läkare inom specialiteten från andra sjukhus.

Verksamhetschef för Verksamhetsområde Ögonsjukvård Östergötland finns placerad vid Linköpingsenheten med en biträdande verksamhetschef som är närmaste chef för läkare inkl ST-läkare vid Linköpingsenheten.

Sammanfattningsvis är verksamheten tillräckligt stor och allsidig för att tillsammans med väl planerad sidutbildning erbjuda adekvat bredd inom ögonspecialiteten. Verksamheten har jouransvar för akuta ögonpatienter dygnet runt hela veckan. Helgjouren delas mellan läkarna i Norrköping och Linköping. Det finns skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialitetsutbildningen ska genomföras och utvärderas. En jämställdhetsplan finns på övergripande nivå.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Samtliga handledare är specialister i oftalmologi. Alla handledare har genomgått handledarutbildning. Specialistkompetent studierektor finns som har genomgått handledarutbildning. Studierektorn delas med Norrköping. Han har en skriftlig uppdragsbeskrivning men har på eget initiativ avstått från arbetstid avsatt för sitt uppdrag.

”Daghandledare”/frågedoktor finns avdelad för både för- och eftermiddagspass, vilket ger möjlighet att dagligen ge ST läkarna handledning och instruktion i det kliniska arbetet. Även ST-läkare som är i slutet av sin specialistutbildning kan vara daghandledare/frågedoktor. Vetenskaplig handledare med forskningserfarenhet finns på kliniken.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☐
B	Uppfyller SOSFS	☒
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

C Lokaler och utrustning

God teknisk utrustning finns. Lokalerna är rymliga och ändamålsenliga. Operationsavdelningen ligger i samma huskropp, vilket ger god logistik. ST-läkare delar välutrustade rum, två och två, med egen arbetsplats och dator. God tillgång till bibliotekstjänst, både web-baserad och fysisk dito.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Enheten har ett bra introduktionsprogram som i huvudsak har följts enligt intentionerna. ST-läkarna har ST-kontrakt samt individuella utbildningsprogram

som överensstämmer med målbeskrivningen. Följsamheten till utbildningsprogrammen har i de flesta fall varit god. Det individuella utbildningsprogrammet har inte reviderats skriftligen enligt anvisning. Utbildningen är indelad i blockplaceringar inom de olika subspecialiteterna. Blockplaceringarna har föredömliga skriftliga beskrivningar av placeringens mål och innehåll. Det finns en osäkerhet bland ST-läkarna att de får tillräcklig blockplacering inom vissa subspecialiteter motsvarande målbeskrivningen, eftersom dessa pass konkurrerar med annan schemalagd verksamhet. Det finns önskan från ST-läkarna om ökad praktisk introduktion och "bredvidgång" då en ny blockplacering börjar. Vid önskan om extern sidoplacering har detta oftast kunnat tillgodoses. Den sammanlagda jourtjänstgöringen med jourfall utgör mindre än 30-40 % av den aktiva tjänstgöringstiden på kliniken.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☐
B	Uppfyller SOSFS	☒
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

E Handledning och uppföljning

En personlig handledare är utsedd för varje ST läkare. Intentionen är att i schemat avsätta tid för handledarsamtal med två timmar per månad. Senaste halvåret har detta ej fullföljts då ledningen ansett att bemanningen efter vakanser inte tillåter det. Handledning har under denna tid skett sporadiskt och ibland inte varit i förväg överenskommen.

Handledarsamtal, uppnådd kompetens, förvärvade kunskaper och färdigheter i enlighet med målbeskrivningen dokumenteras av ST läkarna. Handledarna för ST enligt 2015 års regelverk dokumenterar inte strukturerat alla handledningstillfällen. Specialistkollegium genomförs regelbundet en gång per år. Återkoppling ges av handledaren till ST-läkaren. Verksamhetschefen har haft årliga medarbetarsamtal med samtliga ST läkare. I den nya organisationen kommer den biträdande verksamhetschefen att ha årliga medarbetarsamtal.

"Daghandledare"/frågedoktor finns, vilket ger god tillgång till instruktioner i det dagliga arbetet. Vid bristsituationer i bemanningen händer det att frågedoktorsfunktionen prioriteras bort alternativt att specialisterna får sköta både mottagning och frågedoktorsuppdraget parallellt, vilket innebär stor arbetsbelastning för dem. Under den senare delen av ST-utbildningen kan även ST-läkarna ha uppgiften som "daghandledare"/frågedoktor.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☐
B	Uppfyller SOSFS	☒
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐

- D Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs

F Teoretisk utbildning

Teoretiska kurser och utbildningar planeras in i ST tjänstgöringen och ST läkaren får gå alla förekommande ST kurser inom specialiteten. ST läkarna erbjuds även andra externa utbildningar till exempel regionala och nationella ST dagar inom specialiteten samt landstingsgemensamma kurser inom bland annat ledarskap, forskningsmetodik och kommunikation. Internutbildning finns av olika slag inom verksamhetsområdet. Intentionen på kliniken är schemalagd tid för självstudier motsvarande fyra timmar per vecka, men har senaste halvåret av ledningen inte regelmässigt prioriterats pga vakanser på läkarsidan. Administrativ tid schemaläggs som regel ej för ST-läkarna under utbildningen. Internutbildning för ST-läkarna 1 tim/vecka samt gemensamt utbildningstillfälle för alla läkarna om 45 minuter per vecka. ST-läkarna har även möjlighet att delta vid angiografironder varje vecka.

- A Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning
- B Uppfyller SOSFS
- C Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas
- D Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Utbildning erbjuds för att erhålla ett medicinskt och vetenskapligt förhållningssätt genom landstingsgemensam kurs. ST läkare genomför ett skriftligt individuellt forskningsarbete enligt målbeskrivningen. För detta är intentionen att avsätta upp till tio veckors arbetstid, vilket dock i enstaka fall inte prioriterats. Handledare med adekvat akademisk kompetens för det vetenskapliga arbetet finns. Kvalitetsarbete genomförs enligt målbeskrivning. Minst ett självständigt forskningsprojekt utfört av medarbetare har avrapporterats från kliniken de senaste två åren. Inom verksamhetsområdet finns kompetens för evidensbaserat kvalitetsförbättringsarbete. Möjlighet till fortsatt forskning finns.

- A Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning
- B Uppfyller SOSFS
- C Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas
- D Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Regional kurs inom bland annat ledarskap och kommunikativ kompetens finns inom Region Östergötland. Med-sittning och 360 grader har använts i handledningssituationen, men i begränsad omfattning, för återkoppling av kommunikativ kompetens. ST läkare har auskulterande AT-läkare och ST-läkare inom allmänmedicin med under sina mottagningspass. ST-läkarna deltar till viss del i undervisningen av läkarkandidater. Strukturerad uppföljning av utveckling inom ledarskap och pedagogik sker i begränsad omfattning.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

Styrkor

- Heltäckande oftalmologisk verksamhet
- Bra arbetslokaler
- ST-kontrakt finns
- Individuell utbildningsplan finns
- ST dokumenterar väl enligt kraven
- Specialistkollegium genomförs
- Introduktionsprogram vid tjänstgöringens början finns
- Schemalagd dagbakjour finns i mån av tillräcklig bemanning
- God möjlighet till deltagande i externa kurser/konferenser
- God kollegial stämning råder i ST-gruppen
- Entusiasmerande studierektor
- ST-lunchmöten
- Möjlighet till fortsatt forskning

Svagheter

- Brist på ögonspecialister gör att verksamheten belastas
- Dagbakjouren konkurrerar med andra behov i verksamheten
- Schemalagd handledartid har på senare tid fått stå tillbaka för annan verksamhet
- Ej formaliserad revision av individuell utbildningsplan
- Administrativ tid ej avsatt i schemat

- Studietid ej konsekvent schemalagd
- Brist på introduktion och handledning i vissa fall vid ny blockplacering
- Avsatt tid för det vetenskapliga arbetet ej genomfört enligt intention
- Vissa dokument rörande ST-utbildningen föråldrade
- Viss otydlighet rörande blockplaceringens totala omfattning

Förbättringspotential

- Fler specialistkompetenta läkare behövs
- Använda checklisten som ett levande dokument vid handledning under hela ST tiden
- Förbättra möjligheten att genomföra schemalagd handledning i praktiken enligt intentionerna.
- Regelbunden, sammanhängande, schemalagd studietid
- Sammanhängande schemalagd administrativ tid bör införas för ST-läkarna
- Utnyttja möjligheten till lärande genom med-sittning ytterligare
- Förtydliga blockplaceringen: antal schemalagda blockpass/v; totalt antal blockpass/placering
- Avstämning av måluppfyllelse i god tid innan blockplaceringens slut
- Formalisera revision av individuell utbildningsplan
- Införande av handledarträffar kan övervägas, gärna tillsammans med Norrköping
- Vetenskapliga arbetet måste kunna genomföras på tillräcklig, gärna sammanhängande, schemalagd tid
- Praktisk introduktion vid ny placering